

S F A T U L

organul oficios a C. N. R. din Maramurăș

Apare odată pe săptămână. — Abonamentul : pe an 18 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 9 cor., pe $\frac{1}{4}$ de an 5 cor.

Imperiul român.

Fruntașii unguri speculând prostia poporului maghiar ne impută că tindem spre imperialism, vrem vechiul „imperiium romanum.“ Parcă a se năzui că statul român să ajungă starea ideală a imperiul român — ar fi rușine. Da, vrem să ajungem statul cel mai înalt al culturii, al bunăstărei și al fericirei, că cetățenii României-Mari cu fală să-și bată peptul și să se laude, „sunt cetățan român“. Dorim să ajungem zilele de aur ale Daciei fericite. Știm, că vechea Dacie numai atâta vreme a fost fericită cât timp a fost unită. Sfășietă odată a fost supusă umilirei și nenorocirei. Azi Dumnezeu dreptății ne-a unit de nou in România-Mare si fericirea vechei Dacii începe a ne ispiti.

Noi vrem să fim stăpâni în casa noastră, voim rânduială și stăpânire tare. Numai așa putem lucra cu folos la clădirea fericirei noastre. Pe streini, fie venituri, fie coloniști, fiind că le place să trăiască între noi și sub noi, câtă vreme să omenesc îi socotim frați la aceiași masă. Nu din silă ei din dragoste și din străbună frăție. Dacă însă ne scuipe în blid, umblă cu tăciuni pe lângă olatele noastre, ne hulesc vatra, voiesc să ne îmbete cu scornituri, să ne învenineze sufletul cu minciuni,

atunci cele 25 argumente naționale sunt la loc, căci ș'a perdut înălăpciunea sălaşul obicinuit. Peste moșia românească peste pământul străbun, peste poporul român de o lege și de o limbă vrem stăpânire românească. Că suntem împetrițați cu puțini streini, cari ne vorbesc limba, nu schimbă caracterul unitar național român al României-Mari. Casa noastră o facem pentru români cum facem și bărbânța pentru brânză și nu pentru codați. Că în brânză sunt și codați să bucure că-i suferim și ne mângăiem cu vechia înțălepciune „că unde e brânză sunt și codați“. România-Mare va avea față de 15 milioane români, 1 milion streini, împrăștiți pe intregul cuprins al țării. Ungurii 6 milioane stăpâneau 14 milioane populație streină, pământul țării lor era furat și popoarele ținute la olaltă prin pușca gendarmului. Vântul dreptății a bătut, penele de coș a zburat și ungurul s'a ales ca țiganul cu împărăția sa în vârful unui plop. Dreptul nostru deplin a fost recunoscut de Antantă prin contractul din 4 august 1916, așa cum acela izvorește din trecut și să razimă pe puterea de azia neamului.

Conferința de pace în Paris îndeplinește numai dispozițiile deja consfințite ale contractului și armata română

Prețul 40 fil.

il înfăptuește la porunca Antantei și la dorința noastră. În 1/XII. 1918. la Alba-Julia națiunea română din Ardeal, Bănat și Țara Ungurească în temeiul dreptului, de a ne ferici noi pre noi a hotărât într-un glas și cuget unirea cu România. Pe aceste temelii să răzimă imperiul român, care de drept să începe în 1/XII. 1918, fiindcă neamul românesc de atunci voiește să se fericească pe sine prin sine. Rușinea că tătarii să ne stăpânească, am șters-o pe vecie. Că azi în ascuns cârtesc, mișesc, restălmăcesc adevărul e socoteala lor cîta vreme nu ne fac pagubă și îi suferim.

Imperiul de drept îl avem, de fapt trebuie preluat cît de grabnic ca să ne putem arangia, să ne putem face armata noastră, că hotărîți suntem cu arma a apăra dreptul nostru sfînt.

Noi vrem România-Mare alătura

cu capul. Cine e contra e liber de a porni dintre noi, vrem imperiu românesc, fără să fim imperialiști. Nu numai streinii — dar și unii dintre ai noștri adimeniți de streini — vestesc că hotărîrea conferinței de pace e dătătoare de ton. O mai mare greșală nu se poate. Imperiul român e deja de mult hotărât în mare și hotarele sunt precizate prin contractul din 4/VIII. 1916. Hotarele României-Mari trec departe peste hotarele românismului în Maramurăs. Neiertat păcat ar face față de interesele sale, cine ar mai hezita. Să fim credincioși, să ne încredem în puterile neamului nostru, în voința sa nestrămutată a trăi viață românească independentă. Viitoriul nostru îl avem în mâinile noastre. Am fost vrednici de cerințele zilei de azi și vom fi vrednici și de poruncile viitoriului. Nu este putere în lume de

Cristos a înviat.

Prăznuim iarăș din mila Domnului iubiți frați români cea mai sfîntă, cea mai glorioasă sărbătoare a creștinismului: Invierea!

Cu o putere magică a pătruns și pătrunde cântecul premărit al Invierii în palate și în colibe, și de o tainică bucurie împle inimile creștinilor . . . a bogaților și a săracilor de o potrivă.

A prăznuit și neamul nostru românesc întotdeauna cu cucernicie acest praznic; uită el atunci de toate suferințele lui — uită de jugul ce îl trăgea, uită de hamul în care era înhamat . . . căci doară aceasta este ziua, care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne bucurăm întrinsa . . .

Bucură-te fericit popor român, căci iată prăznuiești astăzi și praznicul mare al renașterii — al invierii Tale naționale din moartea la carea te-a condamnat dușmanii tăi milenari.

Iată, prăznuiești Paștile de acum sunt cele mai glorioase dintre toate, căte tu neamul meu dulce ai prăznuit până aci . . .; ele sunt Paștile invierii, Paștile mării neamului românesc.

Până la aceste mărite Paști poporul român de sub urgisita stăpânire ungurească carea acum

s-a prăbușit pentru totdeauna — pășit-a cu adevărat pe urmele Mântuitorului . . .; da, umblat-ai tu popor român pe calea suferințelor Lui, avut-ai și tu grădina Getsimani a ta, asudat-ai sudori de sânge — îmbrăcat-ai haina roșie și mohorâtă a rușinei purtat-ai fost și tu dela Ana la Caifa . . . bătut și scuipat ai fost . . . și legatu-te-ai și pe tine „Pilații“ tăi de stălpul rușinei . . .!

Făcut-ai și tu neamul meu român calea grozavă a Calvarului tău . . . O miia de ani purtat-ai crucea ta grea pân'ce ai ajuns pe Golgotha, — locul răstignirii Tale . . .! Privește și vezi popasurile din calea suferințelor tale: Alba-Iulia cu roata lui Horea și Cloșca, câmpul libertății cu mucenicii neamului . . ., mormântul din Țebea, unde-și doarme somnul veșnic Iancu, craiul munților, care purtat-a în sufletul său toată durerea neamului . . . apoi Clujul, Sătmarul—Segedinul—Vașul cu temnițele lor cumplite, în al căror mușchi conducătorii neamului nostru suferit-au sfîntă mucernicie.

Răsunat-a codru, și pline erau văile de jalea și durerea noastră . . .

„plînge mierla prin păduri of, of, of
rob-ți Lucaciu la unguri

dragul căreia ne-am abate de la datoriința noastră. De aceia: Trăiască România-Mare; trăiască imperiul românesc. Ios trântorii și cărtitorii.

Dr. Vasile Filipciuc.

Îndemnuri.

Visul de aur a strămoșilor nostri visat de o mie de ani azi din voia Atotputernicului s'a împlinit. Astăzi toți românii suntem uniți sub un Domn român, sub regele Ferdinand I. Actul acesta mare, fără păreche în istoria românilor, cere de la noi jertfe și suferințe multe și mari. Cum am suferit o mie de ani sub domni străini să mai răbdăm puțin, până se vor strămută stările de astăzi. Când trăgeam jugul străinului, atunci n'aveam dorințe, iar astăzi cerem, pretindem, că și visurile noastre să fie împlinite.

Să fim curăbdare, că cu timpul toate dorințele noastre, ba și din visurile noastre multe se vor împlini. Să arătăm lumii mare, că suntem stăpâni a ne cârmui pe noi înșine. Să arătăm, că suntem un popor, care se știe supune ordinei, bunei rânduială, știe cinsti bunul altuia.

• pentru sfânta libertate
din carea noi n'avem parte"

A venit la urmă războiul îngrozitor; l-au început trufia unguirilor — și târât ai fost și tu popor român ca vita la abator, — dus-ai fost de unguri cu scopul, ca prin sângele tău ce l-ai vărsat pentru trufia și visul lor nebun, să-ți făurească și mai grele cătuși . . . să-ți sapi tu însuși mormântul tău.

Ungurii iubiau . . . în beția lor nebună saltau de asupra mormântului neamului românesc, pe care îl credeau îngropat pe veci. Cumplită amăgire! Geniul latin plutea pururea peste tine neam român — tu cea mai plăpândă fiică a Romei.

Acest Geniu — înger apărător, te-a întărit în grădina Getsimani a ta . . . el te-a însoțit pe calea calvarului tău și el răstoarnă și peatra de pe mormântul tău.

Ai înviat, da ai înviat scumpul meu neam spre o viață fericită și glorioasă . . . iată, semnele biruinței și învierii tale: frumosul tricolar fâlfăie falnic pe bisericile tale, lancea mândrului roșior și baioneta nebiruitului dorobanț român sclipește în bătaia razelor de soare pe aceste plaiuri scumpe românești . . . !

Romul Buzilla
(Va urma.) protopop sătmărcan refugiant.

Să nu așteptăm colaci pe garduri, căci dacă n'om lucra, n'om avea nimic. Dar să ne punem la muncă!

Puțini dintre noi și astăzi dorm somnul veciei. Nu înțeleg vremurile noi, nu vreau crede în strămutarea lucrurilor. Acești oameni stau sub vragea streinilor, ascultă de ei, se sfătuiesc cu ei. Feriți-vă fraților! de străini, căci aceștia vă urăsc, vă învidiază. Ei lăfesc între noi vești rele, minciuni, ca să strice între noi bună rânduiala și înțelegerea. Și aceasta o fac pentru aceea, că gândesc că așa vor putea scăpa de judecata dreaptă, ce-i așteaptă pentru păcatele făcute contra noastră de veacuri întregi.

Cu durere de inimă trebuie să spunem în lumea mare, că așa oameni pestriți sunt și în sinul nostru. Da de acești oameni sunt și în sânge de al nostru! Și nu-i pe pământ mai mare dușman al unui neam, decât fii sei rătăciți (reneații). Acești oameni răutăcioși pentru folosul lor privat și-ar vrea pierde neamul.

Rătăciții aceștia sunt în stare ași jertfi limba, originea, legea și moravurile strămoșești. Acești oameni pentru folosul lor — să zicem pentru o diregătorie — sunt gata a lupta contra noastră! Dacă ajung în necaz, atunci, da atunci să fac români, își bat pieptul și așteaptă cinste de la popor. Însă har Domnului avem foarte puțini oameni de aceștia.

Și de câți sunt, ferți-vă de ei, că-s mai răi ca sătana! Încontinuu vor ispiti și vor proba a-vă slăbi credința! Pe uscăturile acestea le curățiți dintre voi, cași cum se curățește: grăul de neghină. Nu stați cu ei de vorbă, nu cereți sfaturi dela ei, căci ca dușmani fățarnici nu mai îndrumări rele și păgubitoare vor da.

Între dușmanii din sângele nostru unii tac, alții însă trec în tabăra dușmanului și luptă contra noastră. Acești ticăloși nu merită crutare!

Lepădați pe vecie dintre voi dușmanul — fie de neam străin, fie de sângele nostru — fiți una atât bogat, cât și sărac, la lupta grea pentru viață. Această luptă avem s'o purtăm contra asupritorilor nostri — unguirii și jidanii — și dacă n'om fi tari și una, iară putem cade în mâni străine. Lupta aceasta pe moarte și viață atârnă numai de la puterea, stătornicia și des-toinicia noastră. Dela tăria noastră sufletească și trupească atârnă, că vrem ori nu a-ne face o țară mare tare și bogată. — Și cunoscând firea românului, care de veacuri întregi a luptat pentru libertate și desrobire, suntem convinși că și acuma va fi tare și atunci are să iasă învingător. Lupta aceasta a cerut și cere multe jertfe și suferințe, după cari însă vor veni și zile de bucurie, ca și cum și după furtună vine vreme senină. Luptăm o luptă dreaptă și Dumnezeu va fi cu noi! —g. —b.

ȘTIRI

DIN MARAMURĂȘ.

Deodată cu ocuparea Sătmariului din partea trupelor române, a fost eliberat din captivitate bunul român și destoinicul învățător din Sat-Slatina, Joan Biltz-Dancuș. Azi se află din nou sănătos în mijlocul nostru, lucrând alături pentru fericirea neamului românesc.

Bandele maghiare retrăgându-se din comuna Săpânța au jefuit și maltratat populația română. Au dus mai mulți porci, vite și găini. Preotului român Balya i-au dus trăsura cu doi cai. La intrarea trupelor române, poporul de bucurie cu lacrimi în ochi imbrătoșa și săruta ostașii români.

Congresul preoțimei gr. cat. române se va ținea la 14 Mai n. în Cluj.

Datorința fiecărui român este să semneze la împrumutul național al Ardealului. — La Maramurăsana s'a semnat până în prezent peste 210,000 coroane. Cei cari subscriu la acest împrumut îndeplinesc un act național și-și asigură tot odată capitalele ce le au plasate în coroane.

DIN LUMEA MARE.

MAI NOU. Trupele române Mercuri în 23 crt. după amiază, au intrat în orașul Dobrițin.

Succesele armatei române. Trupele române Sâmbătă în 19 crt. la 8 oare dimineața au intrat în orașul Sătmăr, au făcut prizonieri 600 bolșevici, dintre cari 18 oficeri. Săcuii au trimis pretutindeni parlamentari să aducă la cunoștința armatei române că ei nu vor să mai lupte contra românilor și cer să li-se permită a merge acasă. În Királyháza și Tecső populația a primit cu mâncări, flori și drapelul național trupelor române, exprimându-și astfel bucuria și mulțămirea, că au scăpat de bandele roșii.

Prințul Carol moștenitorul de tron în Ardeal. Prințul Carol însoțit de dnii ministrii Maniu Suci, Hătegan etc. a vizitat orașele Sibiu, Blaj, Alba-Iulia, Orăștie și Brașov. Pretutindeni a fost primit călduros din partea populației, care la așteptat de mult, *nu se poate spune cât de mult.*

Roșiorii au eliberat în Sat-Mare 7 oficeri și 60 soldați români, — foști prizonieri de război.

În Ungaria întreagă curg lupte sângeroase între bolșevici și garda albă. Din orașele ungurești sosesc zilnic deputații la armata română. cerând salvarea lor de bolșevici prin armata română.

O delegație de deputați unguri, a intervenit la ministrul ceh Srobar, ca cehii să ocupe Budapesta. Populația ungară se va uni cu trupele cehilor contra comuniștilor.

Turcia primește toate condițiile antantei afară de predarea Constantinopolului.

La ministerul instrucțiunii publice din București au fost ținute în săptămânile trecute mai multe ședințe, în vederea unificării învățământului în România—Mare. Au participat d-nii ministrii Angelescu, Goldiș, Nistor și Inculeși. Se vor menține și în viitor următoarele 5 universități curat românești în București, Jași, Cluj, Cernăuți și Chișineu.

Contele Károlyi palmuit la Viena. „Le Petit Parisien din 3 crt. anunță: Expresedintele Ungariei contele Károlyi a sosit Sâmbătă dimineața la Viena, spre a călători mai departe în Elveția. A tras la hotel Sacher. Sosirea sa a fost repede cunoscută. Contele Ludovic de Salm-Hochstraten l'a așteptat seara cu doi martori și i-a dat două palme răsunătoare zicându-i: *Iată salutările frontului de sud-vest.*

Editor și Proprietar: C. N. R. din Maramurăș.

Redactori responsabili: Dr. Vasile Kindriș și Dr. Titu Dorog.